

Informacja o działalności komitetu problemowego PAN w 2023 r.

Gabinet Prezesa
Polskiej Akademii Nauk
Warszawa

I. Informacje ogólne: KOMITET BADAŃ POLARNYCH PRZY PREZYDIUM PAN

I.1. Skład osobowy i struktura organizacyjna Komitetu:

Skład Prezydium Komitetu Badań Polarnych PAN:

Przewodniczący KBP PAN: prof. dr hab. Piotr GŁOWACKI

Zastępca Przewodniczącego: prof. dr hab. Wojciech MAJEWSKI

Zastępczyni Przewodniczącego: mgr Agnieszka KRUSZEWSKA

Sekretarz Naukowy: dr hab. Monika KĘDRA

Członkowie:

prof. dr hab. Jacek JANIA

dr hab. Mateusz MOSKALIK

dr hab. Mateusz STRZELECKI

dr Monika SZKARŁAT

prof. dr hab. Jan Marcin WĘSŁAWSKI

Skład osobowy Komitetu Badań Polarnych PAN:

1. dr hab. Piotr ANDROSIUK
2. dr Agnieszka BESZCZYŃSKA-MOLLER
3. dr hab. Robert BIALIK
4. dr hab. Maciej DĄBSKI
5. prof. dr hab. Piotr GŁOWACKI
6. **prof. dr hab. Aleksander GUTERCH, czł. zwyczajny PAN†**
7. dr Dariusz IGNATIUK
8. dr hab. Piotr JADWISZCZAK
9. prof. dr hab. Jacek JANIA
10. dr hab. inż. Katarzyna JANKOWSKA
11. dr hab. Monika KĘDRA
12. mgr Agnieszka KRUSZEWSKA
13. prof. dr hab. Piotr KUKLIŃSKI
14. dr hab. Ewa ŁUPIKASZA
15. dr hab. Michał ŁUSZCZUK

16. prof. dr hab. Wojciech MAJEWSKI
17. dr hab. inż. Jarosław MAJKA
18. prof. dr hab. Stanisław MAZUR, czł. koresp. PAN
19. prof. dr hab. Krzysztof MIGAŁA
20. rr hab. Mateusz MOSKALIK
21. prof. dr hab. Jerzy NAWROCKI
22. prof. dr hab. Maria OLECH
23. dr hab. Piotr OWCZAREK
24. Dr hab. Krzysztof PABIS
25. dr hab. inż., kpt. ż. w. Tadeusz PASTUSIAK
26. prof. dr hab. inż. Żaneta POLKOWSKA
27. dr Mariusz POŻOGA
28. prof. dr hab. Rajmund PRZYBYŁAK
29. prof. dr hab. Grzegorz RACHLEWICZ
30. prof. dr hab. Stanisław RAKUSA-SUSZCZEWSKI, czł. rzec. PAN
31. dr Agnieszka SKORUPA
32. dr hab. Ireneusz SOBOTA
33. prof. dr hab. Kazimierz STRZAŁKA, czł. koresp. PAN
34. dr hab. Mateusz STRZELECKI, czł. AMU PAN
35. dr hab. Anna STYSZYŃSKA
36. dr Monika SZKARŁAT
37. prof. dr hab. Jan Marcin WĘSŁAWSKI
38. dr hab. Katarzyna WOJCZULANIS-JAKUBAS
39. dr hab. Piotr ZAGÓRSKI
40. prof. dr hab. Wiesław ZIAJA
41. prof. dr hab. Zbigniew ZWOLIŃSKI
42. dr hab. Arkadiusz Marek TOMCZYK, czł. AMU PAN

Członkowie honorowi:

1. mgr Marek KAMIŃSKI
2. mgr Wojciech MOSKAL

W czerwcu 2023 roku swoje członkostwo w Komitecie zawiesił prof. Marek Lewandowski, wakat ten decyzją Prezydium PAN w listopadzie 2023 roku zapenił dr Mariusz Pożoga.

Zestawienie liczbowe:

liczba członków ogółem: **41**
członkowie honorowi: **2**
w tym członkowie PAN:
członkowie rzeczywiści PAN: **1**
członkowie korespondenci PAN: **2**

zatrudnionych w (jako głównym miejscu pracy):

członkowie:
jednostkach PAN: **11**
szkołach wyższych: **28**

instytutach badawczych^[1]: -
pozostałych²: **1**
członkowie honorowi:
jednostkach PAN: **1**
szkołach wyższych: **0**
instytutach badawczych: **0**
pozostałych: **1**

Komisje lub zespoły (nazwy, przewodniczący); udział w ich składzie osób niebędących członkami Komitetu.

1) Zespół Klimatologii i Kriologii Polarnej oraz ds. współpracy z International Permafrost Association (IPA) - prof. dr hab. Rajmund Przybylak

udział w ich składzie osób niebędących członkami Komitetu: **9**

2) Zespół ds. współpracy z International Arctic Science Committee (IASC) - dr hab. Monika Kędra

udział w składzie osób niebędących członkami Komitetu: **2**

3) Zespół ds. współpracy z Scientific Committee on Antarctic Research (SCAR) – dr hab. Robert Bialik

udział w składzie osób niebędących członkami Komitetu: **6**

4) Zespół ds. współpracy z Council of Managers of National Antarctic Programs (COMNAP) – mgr Agnieszka Kruszewska

udział w składzie osób niebędących członkami Komitetu: **2**

5) Zespół ds. współpracy z Forum of Arctic Research Operators (FARO) oraz Svalbard Science Forum - prof. dr hab. Piotr Głowacki

udział w składzie osób niebędących członkami Komitetu: **3**

6) Zespół ds. wydawnictw i dokumentacji historycznej - prof. dr hab. Agata Olech

udział w składzie osób niebędących członkami Komitetu: **1**

7) Rada Redakcyjna kwartalnika Polish Polar Research - prof. dr hab. Jan Marcin Węśławski

udział w składzie osób niebędących członkami Komitetu: **20**

I.2. Zakres działania Komitetu.

Nadrzędnym celem działań Komitetu Badań Polarnych była konsolidacja i koordynacja działań środowiska naukowego badaczy polarnych w Polsce oraz stymulowanie badań naukowych ze szczególnym uwzględnieniem dużych programów i projektów międzynarodowych.

W związku z tym w 2023 r. realizowano najważniejsze zadania Komitetu:

- stymulowanie znaczącego udziału Polski w strategicznych światowych programach naukowych w Arktyce i Antarktyce (SCAR Priorities, IASC Strategic Plan 2018-2023), poprzez ścisłe kontakty oraz współpracę z międzynarodowymi organizacjami i sieciami polarnymi, a zwłaszcza na forum Arctic Science Ministerial oraz w ramach EU-PolarNet;
- udział w pracach związanych z wdrożeniem Polskiej Polityki Polarnej uchwalonej przez Radę Ministrów RP 11.09.2020 r.

- działania na rzecz dalszej konsolidacji środowiska badaczy polarnych, m.in. w celu przygotowania innowacyjnych projektów badawczych w skali międzynarodowej oraz utrzymania na Polskiej Mapie Drogowej Infrastruktur Badawczych Polskiego Multidyscyplinarnego Laboratorium Badań Polarnych (PolarPOL);
- wzmożenie upowszechniania wyników badań polarnych dla zrozumienia globalnych skutków zmian klimatu m.in. przez wspieranie inicjatywy utworzenia muzeum polarnego w Polsce, które rozpoczęło swoją działalność w Puławach w 2021 roku;
- stymulowanie współpracy pomiędzy uczelniami i instytutami PAN, bądź innymi jednostkami naukowymi oraz gospodarką, włączając w to służenie wiedzą ekspercką agendum rządowym RP oraz sektorowi gospodarczemu;
- wydawanie czasopisma o zasięgu międzynarodowym (kwartalnika) *Polish Polar Research*;
- popularyzacja w społeczeństwie wyników badań polarnych, zwłaszcza mających odniesienie globalne;
- inicjowanie interdyscyplinarnych projektów badawczych krajowych i zagranicznych z odpowiednio silnym udziałem polskich zespołów naukowych – współpraca z Międzynarodową Środowiskową Szkołą Doktorską przy Centrum Studiów Polarnych;
- patronat naukowy oraz pomoc w rozwoju polskiej infrastruktury badawczej w arktycznych i antarktycznych obszarach polarnych w odniesieniu do polskich stacji naukowych oraz statków badawczych;
- wspieranie rozwoju naukowego młodych badaczy przez włączanie ich do działań Komitetu, oraz patronat naukowy i wsparcie organizacji APECS Polska (Association of Polar Early Career Scientists);
- wspieranie inicjatyw informujących społeczeństwo o osiągnięciach i planach polskich badaczy z zakresu nauk polarnych, w tym aktualizacja i rozbudowa strony internetowej KBP PAN, prowadzenie social mediów (Facebook: <https://www.facebook.com/KomitetBadanPolarnych>) i udziału nauk polarnych w wydarzeniach popularyzujących naukę, w tym w nowo otwartym Muzeum Badań Polarnych w Puławach;
- w ramach popularyzacji nauki objęcie patronatem filmu promującego kobiety w badaniach polarnych.

I.3. Dane adresowe do korespondencji: adres pocztowy, adresy elektroniczne, telefon do kontaktów.

ul. Księcia Janusza 64,
01-452 Warszawa
tel.: 0-22 6915687
e-mail: kbp@igf.edu.pl

II. Zebrania Komitetu

II.1. Zebrania plenarne (data, najważniejsze omawiane problemy).

II.1. Posiedzenia plenarne Komitetu - 3

I-sze Zebranie Plenarne KBP - 22.03.2023

Posiedzenie Komitetu Badań Polarnych PAN, pierwsze w tej kadencji, odbyło się w Pałacu Staszica w Warszawie w dniu 22 marca 2023 r. W posiedzeniu wzięło udział 38 Członków Komitetu. Na pierwsze posiedzenie, mające przede wszystkim charakter organizacyjny, nie zaproszono gości z ministerstw i innych organizacji polarnych.

W pierwszej części spotkania powołania członkom Komitetu Badań Polarnych PAN na kadencję 2020-2026 r. wręczył Prezes PAN, prof. Marek Konarzewski.

W drugiej części spotkania obrady Komitetu, pierwsze w kadencji, otworzył Przewodniczący KBP PAN, prof. Piotr Głowacki. Omówiono nowy skład Komitetu, zobowiązania Komitetu, Prezydium i poszczególnych członków Prezydium oraz finanse przyznane na utrzymanie Komitetu oraz uzyskiwane w toku konkursów. Następnie wybrano członków Prezydium: sekretarza: dr hab. Monika Kędra, zastępców: Prof. dr hab. Wojciech Majewski, Mgr Agnieszka Kruszevska, członków prezydium: Prof. dr hab. Jacek Jania, Dr Monika Szkarłat, Dr hab. Mateusz Moskalik, Prof. dr hab. Jan Marcin Węślawski, Dr hab. Mateusz Strzelecki.

Następnie omówiono plan działań KBP PAN na aktualną kadencję, zakres działań Komitetu (podkreślono, że KBP jest ciałem doradczym Prezydium PAN, powołanym przez Prezesa PAN). Następnie omówiono kwestie związane z Zespołem ds. Polityki Polarnej oraz wyzwania jakie będą przed KBP w związku z powołaniem tego zespołu. Podkreślono, że KBP powinien być organem doradczym przy tworzeniu Polityki Polarnej Państwa, zaś Klub i Konsorcja Polarne bardziej pracują nad doskonałością i prestiżem indywidualnym tych organizacji.

Omówiono zakres monografii o Komitecie Badań Polarnych, która ma się ukazać drukiem w tomie specjalnym Polskiej Akademii Nauk.

Omówiono przygotowania, organizację oraz termin Sympozjum Polarne 2023 (18-19maj 2023r.) w Sopocie. Sympozjum ma nową formułę, jeden dzień organizowany przez IO PAN z zaplanowanymi prezentacjami interdyscyplinarnymi, natomiast na drugi dzień zaplanowano sympozjum BIS wraz z prezentacjami wybranymi spośród zgłaszanych wcześniej abstraktów za które odpowiada Polskie Konsorcjum Polarne. W ten dzień zaplanowano spotkania Klubu Polarne, Prezydium KBP i PKPol.

Przeanalizowano sytuację kwartalnika PPR. Redaktor Naczelny PPR, prof. Majewski przedstawił aktualną sytuację kwartalnika PPR. Następnie dyskutowano nad sprawą związaną z niskim impact factor oraz niską punktacją ministerialną (MEiN) kwartalnika. Zaapelowano o składanie prac przeglądowych i proponowanie numerów specjalnych. Zaapelowano o podjęcie działań za lobbowaniem w Ministerstwie na rzecz zwiększenia punktacji czasopisma. Szeroko dyskutowano propozycję zmiany nazwy kwartalnika. Następnie Redaktor Naczelny poinformował, że stosunek prac zagranicznych do polskich jest niekorzystny i po ogłoszeniu punktacji MEiN ilość przysyłanych manuskryptów polskich autorów systematycznie spada. Pozycjonowanie czasopisma jest coraz niższe. Przedyskutowano zakres wydawniczy oraz plany wydania numerów specjalnych. Rada redakcyjna wskazała, iż niezbędne jest większe zaangażowanie członków KBP oraz pomoc w ratowaniu kwartalnika. Zaproponowano, aktywizację oraz powołanie nowej Rady Redakcyjnej. Przeprowadzono dyskusję nt. dalszych możliwych działań oraz przedstawiono szereg możliwych rozwiązań. Podsumowując - trzeba zaproponować zmianę redakcyjną i skontrolować czy zmiana ta coś przyniesie po 6 miesiącach wymierne efekty.

II-gie Nadzwyczajne Zebranie Plenarne KBP - 4.07.2023 - na platformie zoom

W posiedzeniu uczestniczyło 25 członków Komitetu. W związku z informacją nt. posiedzenia Zespołu ds. Polityki Polarnej Państwa oraz otrzymanego pisma od Prof. Marka Lewandowskiego - Pełnomocnika Ministra ds. Polarnych, zaistniała potrzeba i konieczność szerokiej konsultacji wśród członków Komitetu Badań Polarnych (KBP) ewentualnych działań w zakresie projektu o roboczym tytule „Narodowy Program Rozwoju Badań Naukowych na Obszarach Polarnych (2024-2033)”. Prof. Marek Lewandowski w piśmie z dnia 23 czerwca 2023 r. zwrócił się do KBP z prośbą o rozważenie możliwości przygotowania przez KBP wspólnie z PKPol projektu o roboczym tytule „Narodowy Program Rozwoju Badań Naukowych na Obszarach Polarnych (2024-2033)”. Zgromadzenie członków KBP w zdecydowanej większości orzekło, iż wskazany w piśmie termin (30 sierpnia 2023 r.) przygotowania w/w programu wymaga zdecydowanie więcej czasu. Wskazano, że pismo zostało skierowane w czasie wzmrożonych urlopow wakacyjnych a większość członków komitetu jest w trakcie wyjazdów terenowych na badania. Aby przygotować taki program, niezbędna jest szczegółowa analiza zagadnień oraz analiza finansowa i realne oszacowanie wartości takiego przedsięwzięcia, co wymaga pogłębionego i czasowego zaangażowania w te działania. Jednocześnie

niezbędnym jest ustalenie zakresu finansowania takiego programu, jego źródeł i możliwości. Wskazano, że wiele badań z programu jest również finansowanych z funduszy zagranicznych jak np. norweskich i UE, ale również krajowych. Dodatkowo członkowie KBP wskazali, iż tego typu dokumenty były już przygotowane przez środowisko polarne i przekazane do Ministerstw. Ustalono, że KBP PAN wraz z PKPol przygotowuje wspólne stanowisko, potwierdzające uprzednie ustalenia, które są zbieżne ze stanowiskiem PKPol. Nikt nie wyraził sprzeciwu wobec tej inicjatywy. Pismo zostanie przedstawione członkom KBP zaraz po jego przygotowaniu, a po akceptacji przesłane do Pełnomocnika z wiadomością do Ministra Czarnka i Prezesa PAN a także do Departamentu Traktatowego MSZ oraz Departamentu Nauki MEiN.

Dodatkowo poruszono kwestie organizacji posiedzenia COMNAP przez Polskę w 2025 roku. Ponadto zakomunikowano o wsparciu przez MEiN działań związanych z SIOS przez najbliższe 5 lat.

III- cie Zebranie Plenarne KBP - 22.11.2023 w Warszawie, w Pałacu Staszica

Posiedzenie Komitetu Badań Polarnych PAN, pierwsze w tej kadencji, odbyło się w Pałacu Staszica w Warszawie w dniu 21 listopada 2023 r. W posiedzeniu wzięło udział 32 Członków Komitetu. Ponadto, na posiedzenie nie zaproszono gości z ministerstw i innych organizacji polarnych. W posiedzeniu wzięli udział: Pan Piotr Rakowski, Radca generalny, Departament Prawno-Traktatowy MSZ, Pani Edyta Żabicka, Ministerstwo Infrastruktury, Departament Gospodarki Morskiej, Pan Daniel Rogoziński, Wydział Polityki Morskiej, Departament Gospodarki Morskiej Ministerstwo Infrastruktury, prof. Marek Lewandowski, Pełnomocnik Ministra Edukacji i Nauki ds. Polarnych, Pani Justyna Suzmlicz-Dobiesz, Komisarz Polski do CCAMLR, Naczelnik Wydziału w Departamencie Rybołówstwa w MRiRW, Pan Leszek Dybiec, Radca w Departamencie Rybołówstwa w MRiRW, dr hab. Mariusz Grabiec, Dziekan Międzynarodowej Środowiskowej Szkoły Doktorskiej, r Piotr Kondraciuk, Dyrektor Muzeum Badań Polarnych w Puławach, Pan Piotr Pyzik, Podsekretarz Stanu Ministerstwo Aktywów Państwowych, Pani Konstancja Kołakowska Departament Analiz Systemu Bezpieczeństwa Państwa Kancelaria Rady Ministrów oraz Pan Karol Biedrzycki Ministerstwo Sportu i Turystyki.

W czasie posiedzenia przekazano informację o podjętych działaniach i inicjatywach członków Prezydium Komitetu w roku 2023 oraz przedstawiono sprawozdania przewodniczących zespołów o aktywności zespołów na arenie międzynarodowej i krajowej. Ponadto, Pan Rakowski przedstawił informację o działaniach Zespołu Premiera ds. Polityki Polarnej Państwa (przedstawiciel MSZ). Prof. Lewandowski, jako Pełnomocnik Ministra ds. tematyki polarnej, przekazał informacje o pracach Zespołu do spraw wypracowania rozwiązań w zakresie kreowania i testowania technologii kosmicznych w warunkach polarnych, o perspektywach finansowania Narodowego Programu Badań Naukowych w Rejonach Polarnych, oraz konieczności rozpoczęcia prac nad nowym Narodowym Programem Antarktycznym i sformalizowania współpracy z Australijskim Programem Antarktycznym dla realizacji wypraw do Oazy Bungera (Antarktyda Wschodnia), i konieczności opracowania Ustawy Antarktycznej jako podstawy prawnej polskiej aktywności w Antarktyce. Przekazał również informacje o wydarzeniu One Planet Polar Summit (Paryż, 2023). Następnie Dyrektor dr Kondraciuk przekazał informacje o aktywności i przedsięwzięciach Muzeum Badań Polarnych w Puławach. Informacja o aktualnej sytuacji w Międzynarodowej Środowiskowej Szkole Doktorskiej przy Centrum Studiów Polarnych została przedstawiona przez Dziekana MŚSD, dr hab. Grabca. Z kolei Dr Ignatiuk przedstawił informację o działaniach i przedsięwzięciach Polskiego Konsorcjum Polarnego. Aktualności dotyczące budowy polskiego statku badawczego przekazał prof. M. Węślawski. Następnie przedstawiciele Ministerstw przekazali informacje w zakresie odbytych bądź planowanych działań ważnych dla Komitetu Badań Polarnych, jako ciała eksperckiego.

W czasie posiedzenia przedyskutowano kwestie spraw wydawniczych oraz zaproponowano zmiany w Radzie redakcyjnej dotyczące Polish Polar Research – zmiany w Radzie oraz powołanie nowego Redaktora Pomocniczego odbyło się po spotkaniu, w głosowaniu on-line. Przekazano sprawozdanie o odbytym Sympozjum Polarnym w Sopocie oraz Sympozjum Polarnym Bis, a także o IPS-2023 - MODULAR MEETING. Dr hab. Strzelecki poinformował o otwarciu Centrum Badań Rejonów Zimnych we Wrocławiu. Nowy Regulamin Komitetu został przedstawiony w drodze dyskusji mailowej i przegłosowany w trybie on-line.

II.2. Posiedzenia prezydium Komitetu

Ze względów organizacyjnych oraz oszczędności środków na podróże służbowe, Prezydium spotykało się zdalnie a swoje zadania i sprawy bieżące efektywnie realizowało poprzez komunikację pocztą elektroniczną (e-poczta) i telefonicznie. W tym czasie dyskutowano sprawy bieżące KBP i kwartalnika Polish Polar Research, plany na kolejne posiedzenie plenarne Komitetu, oraz plan zadań i pracy na obecną

kadencję Komitetu. Opracowano nowy regulamin Komitetu, który zaprezentowano na posiedzeniu Plenarnym w listopadzie. Poza tym Prezydium (podobnie jak w latach poprzednich) zajmowało się sprawami dotyczącymi partnerstwa, opieki naukowej i merytorycznej dla przedsięwzięć popularno-naukowych.

II.3. Posiedzenia komisji, sekcji, zespołów (liczba, w tym posiedzenia z referatami naukowymi).

Zespoły tematyczne powołane w ramach KBP PAN swą aktywność prowadziły głównie drogą elektroniczną, zaś spotkania ich członków odbywały się przy okazji innych wydarzeń. Opis działalności poszczególnych zespołów przedstawia się następująco:

1. Zespół klimatologii i kriologii polarnej oraz ds. współpracy z International Permafrost Association (IPA) – Przewodniczący prof. dr hab. Rajmund Przybylak

Skład:

Andrzej ARAŻNY, Uniwersytet im. M. Kopernika, Toruń
Mariusz GRABIEC, Uniwersytet Śląski, Sosnowiec
Marek KEJNA, Uniwersytet M. Kopernika, Toruń
Andrzej KOSTRZEWSKI, Uniwersytet im. A. Mickiewicza, Poznań
Ewa ŁUPIKASZA, Uniwersytet Śląski, Sosnowiec
Krzysztof MIGAŁA, Uniwersytet Wrocławski, Wrocław
Tadeusz NIEDŹWIEDŹ, emeryt. profesor, Uniwersytet Śląski, Sosnowiec
Tadeusz PASTUSIAK, Uniwersytet Morski, Gdynia
Tomasz PETELSKI, Instytut Oceanologii PAN, Sopot
Grzegorz RACHLEWICZ, Uniwersytet im. A. Mickiewicza, Poznań
Mateusz STRZELECKI, Uniwersytet Wrocławski, Wrocław
Ireneusz SOBOTA, Uniwersytet M. Kopernika, Toruń
Waldemar WALCZOWSKI, Instytut Oceanologii PAN, Sopot
Joanna WIBIG, Uniwersytet Łódzki, Łódź
Piotr ZAGÓRSKI, Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie
Wiesław ZIAJA, Uniwersytet Jagielloński, Kraków
Zbigniew ZWOLIŃSKI, Uniwersytet im. A. Mickiewicza, Poznań

W 2023 r. *Zespół klimatologii i kriologii polarnej oraz ds. współpracy z International Permafrost Association (IPA)*, KBP PAN (dalej ZKiKP), liczył 18 osób, w tym dziewięć osób spoza Komitetu Badań Polarnych. W roku sprawozdawczym jego działalność była zogniskowana przede wszystkim wokół przygotowań organizacyjnych XXXII Seminarium Meteorologii i Klimatologii Polarnej (SMiKP) w Sosnowcu, które planowane jest na maj 2024 r. Z inicjatywy ZKiKP odbyły się także sesje poświęcone 100-leciu wydania "Historii naturalnej lodu" przez A. Dobrowolskiego (1923). Pierwsza z nich odbyła się w Sopocie 19 maja 2023 r. w ramach Sympozjum Polarnego Bis. Druga natomiast w trakcie konferencji 2023 Arctic Circle Assembly w Rejkiawiku. Ze względu na przyjętą w 2023 r. nową formułą organizacji Sympozjum Polarnego, zaplanowana sesja moderowana przez ZKiKP nie mogła się odbyć.

W fazę przygotowań wstępnych, koncepcyjnych weszła propozycja organizacji przez ZKiKP Europejskiej Konferencji Permafrostu w 2031 r. (ośrodek wrocławski).

2. Zespół ds. współpracy z International Arctic Science Committee (IASC)

- przewodniczący: dr hab. Monika Kędra, Instytut Oceanologii PAN

Skład:

Agnieszka BESZCZYŃSKA-MOLLER, Instytut Oceanologii PAN, Marine Working Group

Piotr GŁOWACKI, Instytut Geofizyki PAN

Dariusz IGNATIUK, Uniwersytet Śląski w Katowicach, Cryosphere Working Group

Jacek JANIA, Uniwersytet Śląski w Katowicach

Monika KĘDRA, Instytut Oceanologii PAN, IASC Council

Marek KEJNA, Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu, Atmosphere Working Group

Ewa ŁUPIKASZA, Uniwersytet Śląski, Atmosphere Working Group

Piotr OWCZAREK, Uniwersytet Wrocławski, Terrestrial Working Group

Tadeusz PASTUSIAK, Uniwersytet Morski w Gdyni, International Science Initiative in the Russian Arctic (ISIRA)

Rajmund PRZYBYŁAK, Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu

Agnieszka SKORUPA, Uniwersytet Śląski w Katowicach, Social & Human Working Group

Ireneusz SOBOTA, Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu, Cryosphere Working Group

Monika SZKARŁAT, Uniwersytet M. Curie-Skłodowskiej w Lublinie, Social & Human Working Group

Agata ZABORSKA, Instytut Oceanologii PAN, Marine Working Group

Zbigniew ZWOLIŃSKI, Uniwersytet im. A. Mickiewicza w Poznaniu, Terrestrial Working Group

Część członków Zespołu spotkała się podczas ASSW 2023r., wcześniej zaś koordynowała drogą elektroniczną działania związane z wyborem określonych propozycji projektów zgłoszonych do finansowania przez IASC, jako szczególnie istotnych dla polskich badań w Arktyce. Zespół spotkał się także przy okazji Igo Posiedzenia Plenarnego, aby omówić polskie zaangażowanie w proces ICARP. Te same kwestie były dyskutowane w czasie spotkań on-line. Zespół opracował także propozycje działań popularyzujących w Polsce wiedzę nt. IASC, w tym także aktywnie przedstawiał ofertę IASC na stronie KBP PAN.

3. Zespół ds. Współpracy ze SCAR

– Przewodniczący dr hab. Robert Bialik, Instytut Biochemii i Biofizyki PAN w Warszawie

Skład:

Katarzyna BŁACHOWIAK-SAMOŁYK - Instytut Oceanologii PAN

Katarzyna CHWEDORZEWSKA - Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego

Andrzej GAŹDZICKI - Instytut Paleobiologii PAN

Piotr JADWISZCZAK - Instytut Biologii Uniwersytetu w Białymstoku

Anna JAŹDŹEWSKA - Uniwersytet Łódzki

Krzysztof JAŹDŹEWSKI - Uniwersytet Łódzki

Małgorzata KORCZAK-ABSHIRE - Instytut Biochemii i Biofizyki PAN

Piotr KUKLIŃSKI - Instytut Oceanologii PAN

Monika KUSIAK - Instytut Geofizyki PAN

Marek LEWANDOWSKI - Instytut Geofizyki PAN

Wojciech MAJEWSKI - Instytut Paleobiologii PAN

Jerzy NAWROCKI - Uniwersytet M. Curie-Skłodowskie w Lublinie

Państwowy Instytut Geologiczny - Państwowy Instytut Badawczy

Maria OLECH - Uniwersytet Jagielloński, Kraków,

Michał PĘTLICKI - Centro de Estudios Científicos, Valdivia

Ireneusz SOBOTA - Uniwersytet Mikołaja Kopernika

W roku 2023 aktywność zespołu SCAR skupiała się na:

- Przygotowaniu rocznego raportu do SCAR, którego główną aktualizacją w porównaniu do roku ubiegłego, było zgłoszenie przedstawicieli do grupy roboczej: *Input pathways of persistent organic pollutants to Antarctica (ImPACT)*, którymi zostały Panie prof. Żaneta Polkowska oraz dr Małgorzata Szopińska. Raport uwzględnia również zmianę na stanowisku Delegata Narodowego oraz z-cy Delegata. Odpowiednio funkcję tę pełnią dr hab. Robert Bialik, prof. IBB PAN oraz prof. dr hab. Wojciech Majewski. W raporcie przedstawiono przebieg rewitalizacji Polskiej Stacji Polarnej im. A. Dobrowolskiego, jak również wskazano zaangażowanie poszczególnych osób w prace programów naukowych SCAR oraz wyróżniono 3 publikacje z roku 2022.
- Robert Bialik w dniu 29.07.2023 roku wziął udział w ANTOS General Workshop, który odbył się w Christchurch, Nowa Zelandia.
- Robert Bialik w dniu 30.07.2023 roku wziął udział w posiedzeniu EGBAMM - expert group on birds and marine mammals, które odbyło się w Christchurch, Nowa Zelandia.
- W trakcie SCAR Biology 2023 Conference (31 lipiec - 4 sierpień 2023, Christchurch, Nowa Zelandia) dwoje naukowców z Instytut Biochemii i Biofizyki PAN, zaprezentowało pięć wystąpień posterowych.
- Na zaproszenie Ministerstwa Spraw Zagranicznych Agnieszka Kruszewska, Katarzyna Fudala oraz Robert Bialik, wszyscy z Instytutu Biochemii i Biofizyki PAN, weszli w skład Delegacji Polski na coroczne posiedzenie ATCM XLV - CEP XXV, które odbyło się w dniach 28 maj – 8 czerwca, w Helsinkach.
- Pracownicy Instytutu Biochemii i Biofizyki PAN odpowiedzialni za prowadzenie monitoringu ekologicznego na Wyspie Króla Jerzego wzięli udział w serii szkoleń dot. nadzoru, monitorowania i reagowania na ogniska ptasiej grypy w Antarktyce i na obszarze Oceanu Południowego. Szkolenia były organizowane on-line przez SCAR Antarctic Wildlife Health Network oraz EU-Polar-Net.
- Członkowie zespołu opublikowali 28 prac naukowych wyszczególnionych w raporcie rocznym do SCAR.

4. Zespół ds. współpracy z Council of Managers of National Antarctic Programs (COMNAP) – Przewodnicząca Agnieszka Kruszewska, Instytut Biochemii i Biofizyki PAN w Warszawie

Skład:

Robert BIALIK - Instytut Biochemii i Biofizyki PAN
Marek LEWANDOWSKI - Instytut Geofizyki PAN
Dariusz PUCZKO - Instytut Biochemii i Biofizyki PAN
Włodzimierz SIELSKI - Instytut Geofizyki PAN
Agnieszka SKORUPA - Uniwersytet Śląski

Zespół spotykał się online, spotkania miały charakter roboczy i przygotowawczy do spotkania w Hobart. W ramach zespołu przedstawiciele z Instytutu Geofizyki PAN i IBB PAN wzięli udział w dorocznym AGM COMNAP w Hobart.

5. Zespół ds. współpracy z Forum of Arctic Research Operators (FARO) oraz Svalbard Science Forum - przewodniczący prof. dr hab. Piotr Głowacki, Instytut Geofizyki PAN, Warszawa

Skład:

Monika KĘDRA, Instytut Oceanologii PAN, Sopot
Krzysztof KUBIAK, Uniwersytet Jana Kazimierza w Kielcach
Mateusz STRZELECKI, Uniwersytet Wrocławski
Tadeusz PASTUSIAK, Uniwersytet Morski w Gdyni
Krzysztof RYMER, Uniwersytet Adama Mickiewicza w Poznaniu
Włodzimierz SIELSKI, Instytut Geofizyki PAN, Warszawa
Ireneusz SOBOTA, Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu
Waldemar WALCZOWSKI, Instytut Oceanologii PAN, Sopot
Marcin WICHOROWSKI, Instytut Oceanologii PAN, Sopot
Zbigniew ZWOLIŃSKI, Uniwersytet Adama Mickiewicza w Poznaniu

W 2023 r. doroczne posiedzenie FARO zaplanowano 18 lutego 2023 roku (Annual Meeting), które odbyło się w trakcie ASSW w Wiedniu., W trakcie spotkania Prof. Głowacki przedstawił raport z polskiej aktywności w Arktyce w roku 2022. Na posiedzeniu tym przedstawiono wyniki ewaluacji aktywności tej organizacji za ostatnie lata.

Z racji posiadania na Spitsbergenie Stacji Polarnej w Hornsundzie Polska ma przedstawiciela w Svalbard Science Forum, które jest agendą Research Council of Norway. Od 2006 roku jest nim prof. dr hab. Piotr Głowacki, który w ostatnich latach w tej organizacji reprezentuje całe polskie środowisko naukowe pracujące na Svalbardzie. Svalbard Science Forum jest inicjatorem i koordynatorem wielu działań obejmujących badania naukowe we współpracy międzynarodowej. Jest odpowiedzialne między innymi za centralną bazę projektów naukowych tzw. RiS Research in Svalbard <https://www.forskningsradet.no/en/svalbard-science-forum/ssf-tools-and-funding-schemes/research-in-svalbard-ris/> oraz finansuje projekty dla młodych naukowców, przede wszystkim wspierając badania terenowe poprzez tzw. Arctic Field Grants. Zajmuje się także strategią badań z uwzględnieniem szerokiej współpracy międzynarodowej dofinansowując te działania poprzez tzw. Svalbard Strategic Grants. W ramach zespołu prowadzono kampanie promujące i zachęcające polskich naukowców do aplikowania o te projekty.

6. Zespół ds. wydawnictw i dokumentacji historycznej – Przewodnicząca prof. dr hab. Agata Olech, Uniwersytet Jagielloński, Kraków

Skład:

Piotr GŁOWACKI – Instytut Geofizyki PAN
Jacek JANIA – Uniwersytet Śląski
Marek LEWANDOWSKI – Instytut Geofizyki PAN
Michał ŁUSZCZUK – Uniwersytet Marii Curie Skłodowskiej
Wojciech MAJEWSKI – Instytut Paleobiologii PAN
Maciej MANECKI – Akademia Górniczo-Hutnicza
Krzysztof MIGAŁA – Uniwersytet Wrocławski
Maria OLECH – Uniwersytet Jagielloński
Rajmund PRZYBYŁAK – Uniwersytet Mikołaja Kopernika
Jan Marcin WĘSŁAWSKI – Instytut Oceanologii PAN

- Biuletyn Polarny - Ukazał się drukiem kolejny numer Biuletynu Polarne (nr 26-27, 2023 r.), który w tym roku obchodził jubileusz trzydziestolecia.
- Liczna działalność popularyzująca naukę i badania polarne.

III. Konferencje (debaty, dyskusje, inne formy spotkań naukowych)

III.1 Konferencje naukowe zorganizowane/ współorganizowane przez Komitet lub organizowane pod patronatem Komitetu:

Liczba ogółem w tym: 1

Nazwa konferencji	Organizator,	Rodzaj konferencji		Liczba uczestników		Liczba Wystąpień	Dofinans. DUN (w zł)
		Krajowa	mn.	ogółem	z zagranicy		
39 Sympozjum Polarne i Sympozjum Polarne-BIS Sopot 18-19 maja 2023.	Komitet Badań Polarnych, Instytut Oceanologii PAN	X		160	-		10000zł

W tabeli: liczba wystąpień – łączna liczba wszystkich rodzajów wystąpień konferencyjnych

III.2 Omówienie wyników konferencji z punktu widzenia jej znaczenia dla reprezentowanej przez Komitet dyscypliny naukowej.

Celem **39 Sympozjum Polarne i Sympozjum Polarne-BIS Sopot**, które odbyły się w dniach 18-19 maja 2023, była inspiracja nowych pomysłów i tematów badawczych, która wynikała z interdyscyplinarnego, plenarnego charakteru prezentacji i dyskusji. Drugi dzień spotkania przeznaczony został na spotkania Komitetu, Klubu Polarne i specjalistyczne warsztaty, a także wystąpienia naukowców. Sympozja polarne są organizowanymi w Polsce prestiżowymi spotkaniami cyklicznymi o szeroko pojętej tematyce polarnej. Od wielu lat cieszą się dużym zainteresowaniem naukowców. Są one bowiem okazją do wymiany doświadczeń, dyskusji i integracji przedstawicieli różnych dyscyplin naukowych, realizujących badania zarówno w Arktyce i Antarktyce, jak i innych regionach świata. Powstanie w 2022 r. Zespołu Polityki Polarnej Państwa przy MSZ nadało tym spotkaniom dodatkowej rangi – ważnych konsultacji środowiskowych. Sympozjum było skoncentrowane na zagadnieniu mórz polarnych, zarówno z powodu rozpoczętej Dekady Oceanu ONZ oraz jubileuszu 70-lecia IO PAN.

Książka abstraktów oraz wszystkie prezentacje plenarne dla celów dydaktycznych zostały zamieszczone na stronie internetowej konferencji w formie pdf (<https://oceanofchanges.com/39sympozjumpsopot/>). Formuła 39. Sympozjum Polarne odbiegała od poprzednich imprez z tej serii. Zrezygnowano z sesji tematycznych na rzecz dłuższych plenarnych, przeglądowych referatów, które pozwoliły na szerszą dyskusję i zaprezentowanie zagadnień

wykraczających poza specjalistyczne dziedziny. Prezenterami byli zarówno doświadczeni badacze jak i młodzi naukowcy ze znaczącym doświadczeniem.

Przygotowywana jest aktualnie wystawa wielkoformatowych zdjęć, co pozwoli pokazać tematykę spotkania szerszemu gronu odbiorców – turyści odwiedzający Sopot latem będą mieli okazję zobaczyć wystawę na ogrodzeniu IO PAN.

IV. Inne formy działalności upowszechniającej i promującej naukę (opis)

(audycje i programy w radiu i telewizji, udział w festiwalach nauki, piknikach naukowych, wystąpienia w mediach elektronicznych, artykuły w prasie popularyzujące naukę itp. – dotyczy działań, w których bezpośrednio zaangażowany był Komitet lub jego struktury wewnętrzne).

- Jedną z form systematycznej działalności upowszechniającej i promującej naukę było prowadzenie strony internetowej KBP PAN (<http://www.kbp.pan.pl/>). Strona jest uzupełniana bieżącymi informacjami dotyczącymi polskich badań polarnych.
- Komitet aktywnie włączył się w uruchomienie Muzeum Polarnego w Puławach oraz jego promocji. Do Rady tego Muzeum powołano sugerowane przez Komitet osoby, tj.: prof. Krzysztof Migala, prof. Marcin Węslawski, prof. Piotr Zagórski oraz mgr Dagmara Bożek, a na Przewodniczącą Rady Muzeum wybrano Prof. Piotra Głowackiego - Przewodniczącą KBP.
- Członkowie Komitetu prowadzili wykłady popularno-naukowe.
- Komitet Badań Polarnych podjął działania w Social mediach, promując i rozpowszechniając informacje o wydarzeniach, osiągnięciach i realizacji badań polarnych, przez rok działań posiada już ponad 550 obserwujących a liczba ta stale rośnie: <https://www.facebook.com/KomitetBadanPolarnych>
- Komitet Badań Polarnych objął patronatem film "Polarniczki" promujący kobiety w badaniach polarnych.

Ukończono film dokumentalny "Polarniczki" w reż. Kuby Witka, konsultacja merytoryczna Dagmara Bożek, na podstawie reportażu "Polarniczki. Zdobywczyńie podbiegunowego świata" (wyd. 2021), napisy angielskie, angielski tytuł: "Antarctic Women", polska premiera: 23 czerwca 2023, patronat honorowy: KBP. W 2023 roku film był pokazywany na polskich i zagranicznych festiwalach filmowych:

- PREMIERA 23 czerwca 2023, Moc Gór Festiwal, ZAKOPANE. Nagrody: wyróżnienie w kategorii „film polski” i nagroda publiczności,
- 5 sierpnia 2023, pokaz filmu i spotkanie z twórcami, Festiwal Filmu i Sztuki – BNP Paribas Dwa Brzegi, KAZIMIERZ DOLNY,
- 11-15 października 2023, 31. Międzynarodowy Festival Horských Filmov, Poprad, SŁOWACJA
- 17-22 października 2023, Cine de montaña INKAFEST, Arequipa City, PERU. Nagroda w kategorii: „Best film on adventure”
- 29 października 2023, pokaz filmu i spotkanie z twórcami, 27. Festiwal Filmów Dokumentalnych OFF CINEMA, Centrum Kultury ZAMEK, POZNAŃ,
- 3 listopada 2023, pokaz filmu i spotkanie z twórcami, Podkarpacki Kalejdoskop Podróżniczy, RZESZÓW
- 17-18 listopada 2023, San Diego Environmental Film Festival, San Diego, USA,
- 21 listopada 2023 Transylvania Mountain Festival, Kluż-Napoka, RUMUNIA.

Ponadto, w ramach prac Zespołu ds. wydawnictw i dokumentacji historycznej:

- Przybliżono społeczeństwu działalność i osiągnięcia naukowe w rejonach polarnych poprzez:

- artykuły popularnonaukowe w gazetach i radiu,
  - pokazy multimedialne, audycje TV,
  - wykłady w Uniwersytetach III wieku,
  - prelekcje w szkołach,
  - festiwale nauki.
- Prof. Rakusa-Suszczewski – utworzył stronę na FB „Bractwo Antarktyczne” promującą stację polarną im. Arctowskiego oraz historię badań antarktycznych w ciągu 48 lat. Na stronie znajdują się tysiące zdjęć i 6-7 filmów. Ponad 1200 osób uczestniczy w grupie.

V. Działania Komitetu na rzecz reprezentowanych dyscyplin naukowych/ problemu (opis)

V.1. Ocena stanu i potrzeb tych dyscyplin/problemów oraz instytucji naukowych; formułowanie zadań ważnych dla rozwoju nauki i gospodarki narodowej lub regionu; inspirowanie innych działań naukowych o charakterze interdyscyplinarnym, współpraca z organami i instytutami naukowymi Akademii na rzecz wspierania rozwoju osób rozpoczynających karierę naukową; m.in. formułowanie priorytetów badawczych, ocena wydawnictw naukowych, opracowywanie i przedstawianie programów badawczych oraz standardów i kierunków kształcenia w zakresie reprezentowanych dyscyplin/ problemu objętych zakresem działania Komitetu, inne wynikające ze specyfiki działania Komitetu (dotyczy działań, w których podmiotem był Komitet lub jego struktury wewnętrzne, a nie poszczególne osoby).

V.2 Działalność ekspercka, opinie, oceny i konsultacje w roku sprawozdawczym.

V.2.1. Ekspertyzy^[2]: zagadnienie/temat, wykonawca/współwykonawca, zleceniodawca lub jednostka wnioskująca, termin wykonania (rok rozpoczęcia i rok zakończenia) odbiorca, sposób wykorzystania, sposób upowszechniania, inne instytucje lub osoby, którym ekspertyza była przedstawiana (wykaz, opis).

V.2.2. Opinie, oceny i konsultacje (wykaz).

- Dr Agnieszka Skorupa: konsultacje "priorities for the polar regions" dla EU PolarNet2 Polar Expert Group (PEG)
- Dr hab. Monika Kędra: przewodnicząca Komitetu przyznającego Nagrodę IASC Medal za 2023r.
- Dr Monika Szkarłat oraz Dr hab. Michał Łuszczuk uczestniczyli na zaproszenie Ambasady Rzeczypospolitej Polskiej w Oslo w seminarium zorganizowanym przez Ambasadę PR w Oslo oraz Ambasadą Królestwa Hiszpanii, Ambasadą Republiki Włoskiej, Przedstawicielstwem Unii Europejskiej w Norwegii, Uniwersytetem Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie oraz Instytutem Fridtjofa Nansena. Seminarium *Przyszłość współpracy arktycznej w kontekście nowej sytuacji geopolitycznej w regionie* odbyło się w dn. 18 kwietnia 2023 r. i było wydarzeniem towarzyszącym konferencji High North Dialogue, która odbyła się w dn. 19-21 kwietnia 2023 w Bodø (Norwegia).

- Dr Monika Szkarłat oraz Dr Dariusz Ignatiuk uczestniczyli jako eksperci w seminarium nt. dyplomacji naukowej z udziałem ekspertów z Włoch i Polski, zorganizowanym 20 kwietnia 2023 r. przez *Istituto Italiano di Cultura in Polonia Cracovia*
- Dr Monika Szkarłat wygłosiła 28 września 2023 r. wykład *Navigating the Arctic's Current Critical Junctures: The Vital Role of Science Diplomacy* w ramach Formatu Warszawskiego - wydarzenia organizowane przez Ministerstwo Spraw Zagranicznych RP i będące forum zrzeszającym państwa członkowskie Rady Arktycznej oraz państwa/aktorów niepaństwowych posiadających status obserwatora w RA.

V. 3. Inne działania wynikające ze specyfiki działania Komitetu (opis).

VI. Działalność wydawnicza

VI.1

Wyszczególnienie	Tytuł publikacji Wydawca/współwydawca	Wydawnictwa w wersji: - drukowanej - elektronicznej	Nakład (w egz.)	Dofinans. ze środków DUN (w zł)
Wydawnictwa ciągłe (w tym czasopisma, np. miesięczniki, kwartalniki; inne periodyki)	Polish Polar Research (kwartalnik)/ Wydawca Komitet Badań Polarnych PAN	W wersji: drukowanej – tak elektronicznej - tak https://journals.pan.pl/ppr/	75	34249,13 zł
Wydawnictwa zwarłe (np. monografie, materiały pokonferencyjne, inne)				

VI.2. Omówienie działalności wydawniczej Komitetu w roku sprawozdawczym.

Polish Polar Research (PPRes) - kwartalnik Komitetu Badań Polarnych przy Prezydium PAN publikuje od 1980 r. oryginalne artykuły naukowe prezentujące rezultaty badań prowadzonych w obszarach polarnych. Wszystkie artykuły są recenzowane i publikowane w języku angielskim. *PPRes* to czasopismo międzynarodowe, którego zakres tematyczny obejmuje nauki o Ziemi, nauki biologiczne i społeczne. Komitet Redakcyjny kwartalnika stanowi znaczące grono uczonych z polskich i zagranicznych ośrodków naukowych.

W roku 2023 w ramach 44 tomu kwartalnika *PPRes* ukazało się 18 artykułów naukowych przygotowanych przez 67 autorów, w tym 25 z zagranicy i dwa teksty redakcyjne. Tematyka 4 prac dotyczyła biologicznych, 13 nauk o Ziemi, a jednej – nauk społecznych. W sumie opublikowano 417 strony tekstu, czyli 33,85 arkuszy wydawniczych, wobec 32 arkuszy wnioskowanych. Skorzystano z usług 24 recenzentów, w tym 12 recenzentów z zagranicy. W ramach tomu 44 opublikowano dwa zeszyty specjalne z okazji 50-lecia założenia Stacji Polarnej im. Stanisława Baranowskiego na Spitsbergenie. Do druku przyjęto 38% złożonych prac.

Przeprowadzono rewizję Rady Redakcyjnej pisma, co zaowocowało przegłosowaniem mocno odmłodzonego jej składu z końcem 2023 r. Uzupełniono także skład redakcji. Na funkcję redaktora tematycznego z zakresu nauk biologicznych powołano prof. Krzysztofa Zawieruchę z Poznania.

Wszystkie roczniki *PPRes* począwszy od nr. 1/1980 są dostępne w on-line na platformie Czasopisma PAN, strona <http://journals.pan.pl/ppr/>. Kwartalnik jest rejestrowany w międzynarodowych bazach: Science Citation Index Expanded, Journal Citation Reports/Science Edition, AGRICOLA, Biological Abstract, BIOSIS Previews, Cold Regions Bibliography, Current Antarctic Literature, EBSCO, Geological Abstracts, Polish Scientific Journals Contents-Agricultural and Biological, Sciences, Quarterly Review i Zoological Record.

Według Journal Citation Reports/Science, Impact Factor *PPRes* za 2022 r. wyniósł 1,3. Punktacja MNiSzW – 70 pkt.

VII. Aktywność międzynarodowa Komitetu (opis)

Współpraca Komitetu z organizacjami międzynarodowymi w zakresie reprezentowanej dyscypliny/ problemu naukowego (m.in. pełnienie przez Komitet funkcji komitetu narodowego ds. współpracy z organizacjami naukowymi, współpraca z innymi międzynarodowymi organizacjami naukowymi, udział członków Komitetu we władzach, pracach komisji, komitetów itp. międzynarodowych organizacji naukowych.

1) International Permafrost Association (IPA) - Międzynarodowe Stowarzyszenie Zmarzlinoznawstwa, przedstawiciel Polski - Prof. Rajmund Przybylak (UMK Toruń)

Aktywny udział w pracach IPA i organizowanych przez tę organizację konferencjach pozwala na zapoznanie się z aktualnym stanem badań dotyczących permafrostu na świecie. Uczestnicząc w obradach Rady IPA i biorąc udział w głosowaniach jest możliwość wpływania na priorytetowe przyszłe kierunki badań, czy wybór liderów zespołów badawczych oraz władz stowarzyszenia. Ranga badań permafrostu wzrasta systematycznie i na pewno tendencja ta się utrzyma póki globalne ocieplenie będzie trwało, ponieważ permafrost skrywa w sobie znaczne zasoby metanu (gaz cieplarniany) w postaci zamrożonej. Aktywność organizacji IPA, powoli wzrasta po ograniczeniach wywołanych pandemią COVID-19.

W 2023 r. odbyły się dwa formalne posiedzenia Rady IPA w dniach 18 i 21 czerwca 2023 r. w Puigcerda (Hiszpania) w czasie trwania Europejskiej konferencji regionalnej. Niezwykle ważnym punktem posiedzenia było głosowanie nad trzema wnioskami, których celem było natychmiastowe zawieszenie współpracy z Rosją i jej badaczami, jednak z coroczną analizą sytuacji pozwalającą na utrzymanie w mocy podjętych decyzji lub ich uchylenie. Wnioski zostały przegłosowane, w efekcie współpraca z Rosją zawieszona. W kolejnym punkcie dokonano wyboru uzupełniającego do Rady IPA. Ważną decyzją podjętą na spotkaniu była też zgoda na połączenie dwóch raportów wydawanych przez IPA, tj. *Frozen Ground* i *Country Reports*.

Członkowie *Zespołu klimatologii i kriologii polarnej oraz ds. współpracy z International Permafrost Association (IPA)* rozpoczęli przygotowania organizacji europejskiej konferencji permafrostu w Polsce w 2031 r. Na najbliższej radzie IPA w czerwcu 2024 r. taka inicjatywa ma być ogłoszona. Aby mogła być ona zrealizowana musi uzyskać akceptację większości członków Rady IPA, a w przypadku konkurencyjnej propozycji z innego kraju, także większej liczby głosów.

2) International Arctic Science Committee (IASC) - Międzynarodowy Komitet Badań Arktycznych, przedstawicielka Polski - dr hab. Monika Kędra

Członkostwo Polski w IASC umożliwia wpływ na światową naukową politykę w Arktyce, pozwala na udział w inicjatywach powoływania wielkich badawczych programów międzynarodowych oraz pozwala skutecznie wspierać finansowo udział młodych badaczy w konferencjach i warsztatach międzynarodowych (ze środków IASC), z czego polscy naukowcy korzystają każdego roku. Wzmacnia międzynarodowy status i ułatwia kontynuowanie badań przez Polską Stację Polarną im. S. Siedleckiego na Spitsbergenie oraz sezonowymi uniwersyteckimi stacjami polarnymi w Arktyce. Dotyczy to również prac badawczych morskich z pokładu s/y Oceania. Członkostwo umożliwia realny wpływ Polski na plany naukowe w Arktyce, ułatwiając pozyskiwanie środków na międzynarodowe projekty badawcze z udziałem polskich zespołów, co jest szczególnie ważnym w okresie przygotowywania się do International Conference on Arctic Research Planning (ICARP IV) w 2025 roku oraz do nowego V Międzynarodowego Roku Polarnego 2032/33.

Na posiedzeniu IASC Council w dniu 20 lutego 2023 uczestniczyli przedstawiciele z 22 państw oraz zaproszeni goście. W części otwartej omawiano między innymi następujące sprawy:

- Raport Prezydenta IASC przedstawiony przez Henry Burgess, Prezydenta IASC.
- Raport roczny z aktywności IASC został przedstawiony przez Gerlis Fugmann – Dyrektora Biura.
- Raporty z posiedzeń i działalności wszystkich Grup Roboczych oraz planowanych zadaniach przedstawili przewodniczący tych grup.
- Przedstawiono i omówiono informację o UN Decade of Ocean Sciences (UNDOS) Arctic Ocean Program, jego postępach oraz planach na utworzenie regionalnego centrum koordynacji (coordination office) – przedstawiał Lee Cooper.
- I Przedstawiono i omówiono informację o Roadmap for Arctic observing and data systems (ROADS) zaprezentowana przez Sandy Starweather
- Przedstawiono i omówiono informację o Polar to Global Online Interoperability oraz Data Sharing Workshop/Hackathon Series przedstawiona przez Peter Pulsifer
- Przedstawiono i omówiono informację o wdrażaniu rekomendacji dotyczące programu Action Group on Carbon Footprint dotyczące ograniczenia spotkań oraz prac terenowych związanych z aktywnością w rejonie Arktyki.
- Przedstawiono raport z aktywności IASC z zakresu komunikacji i upowszechniania informacji i wiedzy o organizacji.
- Przekazano informacje o kolejnym ASSW2024, które odbędzie się w Edynburgu, w dniach 21-29 marca 2024.
- Omówiono partnerstwa IASC, w tym z University of the Arctic oraz International Arctic Social Sciences Association - IASSA (podpisano Memorandum of Understanding), International Science Council (ISC), Forum of Arctic Research Operators (FARO), Polar Initiative – Prince Albert II of Monaco Foundation (PA2F).
- Omówiono założenia oraz postępy w ramach ICARP IV.
- Dyskutowano wspólne plany (razem ze SCAR) V Międzynarodowego Roku Polarnego 2032-33 (International Polar Year 2032-33)

W części zamkniętej zostały przyjęte protokoły z posiedzeń w 2022 roku. Omówiono kwestie różnorodności i równości w IASC. Przyjęto Terms of Reference dla nowego IASC Standing Committee on Indigenous Involvement. Przegłosowano zmiany w IASC Strategic Plan 2023 – 2026 oraz przedyskutowano priorytety w ramach implementacji tego planu. Zatwierdzono sprawozdanie finansowe za rok 2022 oraz przyjęto założenia budżetowe na 2023 rok. Przedstawiono kandydatury organizatorów ASSW 2027 (Niemcy i Japonia). IASC szuka obecnie kandydatów na organizatorów kolejnych konferencji

ASSW (2028 i 2029). Uzgodniono, że w 2030 IASC i SCAR zorganizują wspólną konferencję – Polar 2030.

Należy podkreślić, że w 2023 r inicjatywa polska:

Interdisciplinary Polar Studies (IPS-2022) Modular Meeting: Arctic Amplification-Glaciers-Environment (prof. Jacek Jania, Mariusz Grabiec) uzyskała finansowanie w ramach cross-cutting activities. <https://www.polarknow.us.edu.pl/ips2022/IPS-2023-programme-practical-info.pdf>

3) Scientific Committee on Antarctic Research (SCAR) - Przedstawiciel Polski – prof. dr hab. Wojciech Majewski

SCAR stanowi organizację pozarządową należącą do ICSU (International Council of Science), z siedzibą w Cambridge (Wielka Brytania). Polska została przyjęta do SCAR jako 13 państwo w 1978 r. w oparciu o prowadzone badania naukowe w Antarktyce i założenie stałej Polskiej Stacji Antarktycznej im. H. Arctowskiego na Wyspie Króla Jerzego w Antarktyce Zachodniej w 1977 r. Obecnie rodzina SCAR obejmuje już 46 kraje oraz 9 przedstawicieli Międzynarodowej Rady Nauki (ISC). Członkostwo w SCAR stwarza możliwości polskim naukowcom wpływania na światową politykę naukową w badaniach Antarktyki. Polskie badania w Antarktyce prowadzone są głównie w dziedzinach nauk biologicznych i nauk o Ziemi w oparciu o Polską Stację im. H. Arctowskiego. Narodowymi delegatami do SCAR są dr hab. Robert Bialik, prof. IBB PAN oraz prof. dr hab. Wojciech Majewski.

Spotkania delegatów odbywają się cyklicznie, co dwa lata. Poprzednie miało miejsce w roku 2022 w Goa (Indie), natomiast kolejne zaplanowane jest w dniach 26-29.08 2024 roku w Punta Arenas (Chile). W roku 2023 spotkania delegatów nie było.

Komitet Badań Polarnych PAN przygotowuje raporty dla SCAR zawierające spis polskich przedstawicieli współpracujących z tą organizacją a także rezultaty polskich badań naukowych w Antarktyce. Są one dostępne na stronie internetowej SCAR <http://www.scar.org> oraz stronie Komitetu Badań Polarnych PAN www.kbp.pan.pl/raporty.

4) Council of Managers of National Antarctic Programs (COMNAP) – Rada Menadżerów Narodowych Programów Antarktycznych. Przedstawicielka Polski - mgr Agnieszka Kruszevska IBB PAN

COMNAP jest drugą po ATCM (Układzie Antarktycznym) najważniejszą organizacją skupiającą od 2022 r. 32 państwa zaangażowane w badania antarktyczne, posiadające stałe stacje badawcze i/lub narodowe programy badań antarktycznych. Polska jako posiadacz i operator całorocznej stacji naukowej oraz organizator corocznych wypraw naukowych, jest zobowiązana do aktywnego uczestnictwa w pracach oraz spotkaniach konsultacyjnych tej organizacji, na których ustala się m.in. międzynarodowe zasady zarządzania terenami o szczególnych wartościach przyrodniczych: ASMA (Antarctic Specially Managed Area), ASPA (Antarctic Specially Protected Area) oraz zasady wymiany informacji pomiędzy stacjami i państwami. COMNAP skupia przedstawicieli poszczególnych państw w wielu grupach roboczych zajmujących się m.in. sprawami zaopatrzenia stacji, transportu członków wypraw oraz sprzętu drogą lotniczą i morską, minimalizacji ingerencji działalności ludzkiej na środowisko naturalne, ochrony zasobów żywych i środowiska, zabezpieczenia medycznego, koordynacji akcji ratunkowych i wzajemnej pomocy pomiędzy stacjami, a także rekrutacją członków wypraw, wymianą informacji poprzez sieć, tworzeniem antarktycznych baz danych, regulacją ruchu turystycznego.

Państwa zaangażowane w działalność COMNAP mają za zadanie współpracować w zakresie wsparcia i rozwiązań logistyczno-operacyjnych w rejonie antarktycznym.

Rada Menedżerów Narodowych Programów Antarktycznych (COMNAP) zorganizowała swoje 35. doroczne walne zgromadzenie (AGM) w formie hybrydowym, z delegatami zebranymi w Hobart na Tasmanii w Australii w dniach 27-29 czerwca 2023 roku. Do udziału w AGM zarejestrowało się dwustu pięćdziesięciu uczestników z trzydziestu sześciu organizacji członkowskich i obserwatorów COMNAP oraz dwóch zaproszonych organizacji zainteresowanych stron.

Podczas AGM rozpatrzono wniosek Portugalii o członkostwo w COMNAP. Po dyskusji, narodowy program antarktyczny Portugalii, prowadzony przez krajową agencję wiodącą Portugalską Fundację Nauki i Technologii (Fundação para a Ciência e a Tecnologia (FCT)), został przyjęty w drodze konsensusu jako program członkowski COMNAP. Walne Zgromadzenie doceniło doskonale projekty badawcze w Antarktyce promowane i wspierane przez Portugalski Program Polarny (PROPOLAR) oraz podkreśliło portugalską pracę w zakresie działań informacyjnych i ich wsparcie dla różnorodności i początkujących naukowców. Wielu członków COMNAP zwróciło również uwagę na długoterminowe działania w zakresie wsparcia naukowego i naukowego już prowadzone przez PROPOLAR.

Podczas regionalnych sesji grup dyskusyjnych krajowe programy antarktyczne wymieniły się informacjami przedsezonowymi na sezon badań antarktycznych 2023/2024. Zauważono również, że krajowe programy antarktyczne osiągają lub przekraczają swoją normalną zdolność do wsparcia w Antarktyce ze względu na pandemię COVID-19, która miała wpływ na poprzednie trzy sezony, oraz znaczną liczbę realizowanych projektów modernizacji infrastruktury, które poprawiają efektywność środowiskową starzejących się obiektów. Sześć regionalnych sesji grup dyskusyjnych dotyczyło regionów: Peninsula, Ross Sea, East Antarctica, Larsemann Hills, Dronning Maud Land i High Plateau.

W nadchodzącym sezonie antarktycznym 2023/2024 zauważono, że nadzwyczajne wyzwania będą nadal liczne. Wyciągnięte wnioski i zdolność do sprawnego wdrażania protokołów w celu zapewnienia bezpieczeństwa i zdrowia ekspedycji można teraz ogólnie zastosować do zwiększonego ryzyka przedostania się wysoce zjadliwego szczepu ptasiej grypy (HPAI H5N1) do regionu Antarktyki poprzez naturalną migrację gatunków dzikich zwierząt. Ze względu na zwiększone ryzyko wprowadzenia wirusa na kontynent antarktyczny, niezwykle ważne jest przygotowanie się na prawdopodobne pojawienie się HPAI i zmniejszenie dodatkowego ryzyka poprzez bezpośrednie działania człowieka. Krajowe programy antarktyczne aktywnie pracują nad tym i przygotowują protokoły reagowania w oparciu o najlepsze dostępne dane naukowe.

Programy członkowskie COMNAP swobodnie wymieniały i rozwijały swoją wiedzę specjalistyczną podczas siedmiu tematycznych forów grup eksperckich. Tematy związane z bezpieczeństwem, operacjami lotniczymi, platformami morskimi, ochroną środowiska, technologiami krytycznymi, edukacją i zasięgiem, ułatwianiem nauki, szkoleniami, różnorodnością i integracją oraz biologią i medycyną człowieka były częścią harmonogramu AGM. Członkowie COMNAP zatwierdzili nową grupę roboczą ds. równości, różnorodności i integracji (EDI), koncentrując się na szacunku i bezpieczeństwie. Członkowie zgodzili się również na wymianę informacji na temat narzędzi służących poprawie bezpieczeństwa w kwestiach EDI. Narodowe programy antarktyczne podkreślają swoją rolę i zaangażowanie w ochronę środowiska Antarktydy, przyczyniając się do zrozumienia wymagań kodeksu polarnego, rozpoczynając rozważania nad syntetycznym paliwem lotniczym i przyglądając się redukcji hałasu i pyłu wytwarzanego przez modernizację infrastruktury. Zakończono prace nad projektem grupy zadaniowej ds. efektywności oraz nad projektem dotyczącym świadomości trzęsień ziemi, tsunami i zdarzeń wulkanicznych. Przedstawiono wstępne sprawozdanie finansowe za rok budżetowy 2022/23.

Przewodniczącą COMNAP, Antonio Quesada, dyrektor wykonawczy Hiszpańskiego Komitetu Polarnego, kontynuuje swoją kadencję. Gen Hashida (Japoński Narodowy Instytut Badań Polarnych), Pavel Kapler (Czeski Program Badań Antarktycznych) i Dragomir Mateev (Bułgarski Instytut Antarktyczny) nadal pełnią funkcję wiceprzewodniczących. Wiceprzewodniczącymi zostali Wendy Rubio (Chilijski Instytut Antarktyczny) i Simon Trotter (Antarktyda Nowa Zelandia). Charlton Clark (Australian Antarctic Division) zakończył swoją kadencję jako wiceprzewodniczący, a Patricia Ortúzar (National Antarctic Directorate Argentina) zrezygnowała z roli wiceprzewodniczącej z powodu wyboru na przewodniczącą Komitetu Ochrony Środowiska (CEP): oboje zostali pożegnani i podziękowano im za aktywny i konstruktywny udział w Komitecie Wykonawczym COMNAP. Michelle Rogan-Finnemore nadal pełni wyznaczoną jej rolę sekretarza wykonawczego. Potwierdzono, że AGM COMNAP 36 odbędzie się w Buenos Aires w Argentynie w połowie sierpnia 2024 r.

Kontynuacja współpracy z innymi państwami w zakresie optymalizacji wykorzystania istniejących środków logistycznych jest kluczowa dla poszerzania możliwości wykorzystania zaplecza Polskiej Stacji Antarktycznej im. H. Arctowskiego. Ponadto w ramach istniejących grup eksperckich pozwala na wymianę doświadczeń i wiedzy w zakresie wykorzystywanych technologii oraz tzw. best practice w zarządzaniu stacjami antarktycznymi.

5) Forum of Arctic Research Operators (FARO), przedstawiciel Polski - Prof. Piotr Głowacki.

Współpraca FARO organizacją skupia się na koordynacji i współdziałaniu polskiego środowiska naukowego posiadającego infrastrukturę w Arktyce (stacje polarne, statki badawcze i samoloty). Polski potencjał badawczy w tym zakresie stanowią: wykorzystywana całorocznie Polska Stacja Polarna im. Stanisława Siedleckiego Hornsund oraz wykorzystywane w sezonie wiosennym i letnim stacje polskich uniwersytetów tj. Stacja im. Stanisława Baranowskiego Uniwersytetu Wrocławskiego przy Lodowcu Werenskiolda, Stacja Uniwersytetu Mikołaja Kopernika na Koffioyra oraz Stacja Uniwersytetu Adama Mickiewicza w Petuniabukta, Stacja Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Calypsoben na Spitsbergenie. Ponadto w okresie lata Arktycznego na Morzu Grenlandzkim i Morzu Barentsa operują dwa statki: badawczy OCEANIA z Instytutu Oceanologii PAN w Sopocie oraz szkolno-badawczy HORYZONT II Akademii Morskiej w Gdyni oraz na czarterowanych jachtach polskie grupy naukowe realizujące swoje projekty badawcze.

Przynależność Polski do FARO może być wykorzystywana przez wszystkie jednostki naukowe w Polsce prowadzące badania w Arktyce w następującym zakresie:

- Pomoc w uzyskaniu szczegółowych informacji dotyczących uregulowań legislacyjnych obowiązujących w poszczególnych sektorach Arktyki będącymi pod jurysdykcją Arctic Council
- Pomoc w planowaniu i kontaktach z operatorami arktycznymi w poszczególnych państwach.
- Inicjowanie planów dużych aktualnych i przyszłych projektów międzynarodowych.
- Informowania o dublujących się zamierzeniach i projektach w Arktyce.
- Promocji tzw. „Dobrych Praktyk” w stacjach arktycznych.
- Pomoc w negocjacji pomiędzy operatorami a grupami naukowymi w zakresie planowania finansowego zadań i projektów.
- Dostęp do biuletynu informacyjnego o ważnych inicjatywach, konferencjach i spotkaniach grup roboczych pracujących w Arktyce.
- Prezentowania polskich osiągnięć naukowo-organizacyjnych w Arktyce w przygotowywanych i wydawanych broszurach FARO.

Aktualnie FARO skupia 19 państw Chiny, Czechy, Dania, Finlandia, Francja, Holandia, Islandia, Japonia, Kanada, Korea Południowa, Niemcy, Norwegia, Polska, Portugalia, Szwajcaria, Szwecja, Wielka Brytania, Włochy, USA).

Doroczne spotkanie FARO, 18 lutego 2023, w Wiedniu miało dwie części – otwartą (z największą ilością punktów porządku obrad), w której uczestniczyli również zaproszeni goście oraz część zamkniętą, w której przedstawione zostały przez Sekretariat FARO wydatki w roku 2022 które zamknęły się kwotą 29 tys. Euro oraz przychody ze składek członkowskich w wysokości 27 100 Euro. Wszystkie kraje członkowskie uregulowały swoje zobowiązania za wyjątkiem Polski, którą zwolniono w ubiegłym roku z opłacania składki po akceptacji przez ExCom FARO wniosku Prezesa PAN o przeznaczeniu tej składki na pomoc naukowcom z Ukrainy.

Tradycyjnym punktem posiedzenia były prezentacje aktywności i planów w Arktyce ze szczególnym uwzględnieniem efektów zmniejszania tzw. śladu węglowego w trakcie eksploatacji stacji polarnych i statków. W tym punkcie obrad w sesji po lunchu zaprezentowałem raport z naszych polskich działań które głównie były skupione w rejonie Svalbardu a także na Grenlandii uzupełnieniem mojego wystąpienia była także informacja o rozpoczęciu realizacji projektu CRYOS w oparciu o fundusze tzw. Norway grants. Jednym z ważniejszych punktów obrad była prezentacja, dyskusja i przyjęcie strategii FARO na kolejne 5 lat. W strategii tej uwzględniono trzy priorytety a w każdym z nich po trzy cele.

Zaproszeni goście z innych organizacji polarnych (COMNAP; AFoPS; Polar Observing Assets Working Group; IASC-ICARP IV status; PAG) zreferowali najważniejsze osiągnięcia tych organizacji w ubiegłym roku oraz plany na rok bieżący.

W trakcie tegorocznego posiedzenia nie było też potrzeby wyboru członków do Prezydium FARO ponieważ nikomu jeszcze nie upływała kadencja.

Ostatnim punktem w części otwartej posiedzenia była sprawa „Tworzenia bezpiecznych i integracyjnych środowisk pracy w terenie” gdzie dyskutowano możliwości i sposobach eliminacji przypadków molestowania w trakcie wypraw i prac terenowych

W najbliższych latach planowane są trzy wielkie inicjatywy do których przygotowuje się również FARO: Międzynarodowy Rok Polarny 2032/2033, Dekada Polarna, Synchroniczne Obserwacje Antarktyczne (2027-2028) z Arktycznymi.

6) European Polar Board /European Science Foundation (EPB) - Europejska Rada Polarna - przedstawiciel Polski – prof. Jacek Jania

EPB stanowi jedyną pan-europejską organizację skupiającą wiodące narodowe instytucje naukowe i agencje finansujące badania w Arktyce i Antarktyce. Pełni rolę inicjującą oraz koordynującą europejską współpracę w badaniach polarnych, a w szczególności wpływa na kształtowanie kierunków polityki naukowej Unii Europejskiej, a także państw europejskich należących do Rady. Najważniejszymi elementami pracy EPB w 2023 r. było ostateczne opracowanie redakcyjne, opublikowanie oraz prezentacja i rozpowszechnianie dokumentu: strategii EPB na lata 2023-2027: „European Polar Board - The Voice of European Polar Research” (https://www.europeanpolarboard.org/fileadmin/EPB_Strategy_2023-2027.pdf). W zapisach strategii na temat kierunków i koordynacji rozwoju współpracy naukowej znajdują się zapisy proponowane i odzwierciedlające interesy polskiego środowiska badaczy polarnych. Drugą bardzo ważną publikacją EPB ukończoną i udostępnioną był: „Synthesis Report on the Environmental Impacts of Research and Logistics in the Polar Regions” (<https://www.europeanpolarboard.org/action-groups/action-group-on-environmental-impacts-of-polar-research-and-logistics/>) opracowany przez EPB

Action Group on Environmental Impacts of Polar Research and Logistic. Jednym z inicjatorów i współautorów jest delegat PAN - J.A. Jania.

EPB i instytucje członkowskie brały udział w 8 różnych projektach europejskich (w różnej konfiguracji w zależności rodzaju projektu). Najważniejszym, skupiającym wszystkie kraje, jest EU-PolarNet 2 (Horyzont 2020), w którym aktywnie uczestniczy Polska. W ramach tego projektu koncentrowano się na jednym z najważniejszych, trwałych efektów, a mianowicie utworzenia przy Sekretariacie European Polar Board European Polar Coordination Office (EPCO). Definiowano status i zakres kompetencji EPCO, jako niezależnej części Sekretariatu EPB o wyraźnie zdefiniowanych zadaniach. Trwają ostatnie ustalenia dotyczące „oddziałów” – EPCO Contact Points w krajach członkowskich EPB. Polska jest przygotowana do utworzenia takiego narodowego punktu kontaktowego, aby efektywnie wpływać na kształtowanie europejskiej polarnej polityki naukowej na poziomie pragmatycznym.

Kluczowym, organizacyjnym zagadnieniem działalności EPB było przygotowanie, ogłoszenie i rozstrzygnięcie konkursu na nową siedzibę Sekretariatu EPB, wraz z tworzonym biurem EPCO. Na koniec 2024 roku wygasa (po 10 latach) umowa z Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek – NWO (Dutch Research Council) na goszczenie EPB i znaczące dofinansowanie jego funkcjonowania.

Powołano Komisję Konkursową z grona delegatów EPB, która w czasie jesiennego posiedzenia plenarnego Rady w Tromsø, przedstawiła dwie kandydatury, których wnioski spełniały wymagania kryteriów konkursu: (1) Alfred Wegener Institute, Helmholtz Helmholtz Centre for Polar and Marine Research w Bremerhaven, Niemcy oraz (2) Arctic Centre at Umeå University, Szwecja (we współpracy z Luleå University of Technology, the Swedish Polar Research Secretariat, wspieranych przez University of Lapland w Rovaniemi i University of Oulu z Finlandii oraz “The Arctic Five University Collaboration”). Po szczegółowej prezentacji ofert oraz docieklivej dyskusji, delegaci do EPB podjęli w głosowaniu tajnym decyzję o zaakceptowaniu Arctic Centre at Umeå University w Szwecji, jako nowej siedziby Sekretariatu EPB od 1 stycznia 2025.

Działalność merytoryczna EPB skupiona była także na przygotowaniach do piątego Międzynarodowego Roku Polarnego (2032-2033) – 5th IPY i na udziale w procesie tych przygotowań w ramach IV ICARP (International Conference on Arctic Research Planning), we współpracy z IASC, jako drogi budowania programu i priorytetów 5th IPY. Komitet Badań Polarnych PAN oraz Polskie Konsorcjum Polarne włączyły się aktywnie do procesu IV ICARP, a polscy badacze weszli do międzynarodowych zespołów przygotowawczych ICARP.

Dla szeroko rozumianych korzyści dla polskich badań antarktycznych, ważne jest wzmacnianie partnerstwa EPB z państwami Ameryki Południowej (w ramach Reunión de Administradores de Programas Antárticos Latinoamericanos - RAPAL) w odniesieniu do współpracy naukowej i logistycznej. Podobna aktywność EPB jest inicjowana w odniesieniu do państw azjatyckich (The Asian Forum of Polar Sciences - AFoPS), z braniem pod uwagę kooperacji w obu obszarach polarnych. Współpracę logistyczną członków EPB oraz partnerów zewnętrznych koordynuje EPB Action Group on Infrastructure, współpracująca z organizacjami międzynarodowymi FARO i COMNAP.

Należy podkreślić, że aktywny udział w pracach EPB oraz europejskich programach, w których uczestniczy EPB i Polska, możliwy jest dalszy rozwój ułatwień w nawiązywaniu oraz rozwoju naukowej współpracy międzynarodowej oraz kooperacji w zakresie logistyki dla badań ekspedycyjnych polskich zespołów badawczych. Szczególnie ważne są personalne kontakty (mniej formalne), w czasie posiedzeń Europejskiej Rady Polarnej, które ułatwiają umacnianie pozycji polskich nauk polarnych na arenie europejskiej, poprzez znaczenie i rangę EPB. Bardzo ważne jest systematyczne informowanie oraz

promocja polskich działań i osiągnięć naukowych w Arktyce i Antarktyce poprzez krótkie referaty na posiedzeniach plenarnych EPB i publikowane raporty z najważniejszych osiągnięć/wydarzeń poprzez EPB Newsletter. Wszystkie te elementy łącznie dają konkretne korzyści w postaci kreowania i realizacji dużych projektów międzynarodowych, a także uzgodnień co do naukowej i logistycznej współpracy bilateralnej oraz wielostronnej z krajami członkowskimi EPB. W sposób oczywisty podnosi to prestiż PAN i nauki polskiej na forum europejskim. Pewną miarą wzrostu tego prestiżu jest decyzja jesiennego posiedzenia EPB w Tromsø o powierzeniu Polsce zorganizowania wiosennego posiedzenia plenarnego EPB w Polsce: 23-24 kwietnia 2024 w Katowicach, które uzyskały tytuł „Europejskie Miasto Nauki – 2024r. Elementem tego posiedzenia będzie konferencja: “High North and Far South from European and Regional Perspectives” dnia 24 kwietnia 2024 r.

VIII. Współpraca Komitetu z organami rządowymi, samorządowymi, innymi w zakresie reprezentowanej dyscypliny/ problemu naukowego (opis)

(np. współpraca z Sejmem, Senatem, jednostkami administracji rządowej, samorządu terytorialnego, współpraca z towarzystwami naukowymi, z innymi organizacjami).

- Stała współpraca z Ministerstwem Spraw Zagranicznych dotycząca działu Polski w pracach Rady Arktyki i działań jako Państwa Konsultatywnego Traktatu Antarktycznego.
- Aktywny udział w posiedzeniach Zespołu Premiera RP ds. Polityki Polarnej Państwa oraz spotkaniu ambasadorów obserwatorów państw arktycznych w Warszawie w ramach tzw. Formatu Warszawskiego.
- Współpraca z Ministerstwem Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej, w ramach świadczenia doradztwa naukowego dla Polskich przedstawicieli w Komisji ds. Konwencji o Zachowaniu Żywych Zasobów Morskich Antarktyki w szerokim spektrum spraw rybołówstwa dalekomorskiego oraz Ministerstwa Środowiska w zakresie przygotowania opinii oraz raportów dla instytucji europejskich.
- Aktywna współpraca z Sejmikiem Województwa Lubelskiego oraz Ministerstwem Kultury i Dziedzictwa Narodowego dotycząca uruchomienia Muzeum Badań Polarnych w Puławach.

IX. Pozostałe informacje, istotne ze względu na specyfikę działalności Komitetu.

Należy podkreślić, że przedstawiciele Prezydium KBP oraz Członkowie KBP aktywnie uczestniczą w popularyzacji wiedzy o obszarach polarnych w różnych formach (wykłady, wywiady dla mediów, artykuły popularno-naukowe), wskazując znaczenie obu regionów polarnych dla globalnych zmian klimatu oraz istotnych komponentów środowiska (poziom mórz) oraz sytuacji geopolitycznej, zwłaszcza w Arktyce.

Istotnym obszarem aktywności jest także promowanie Komitetu, a szerzej polskiego dorobku naukowego, podczas udziału w konferencjach międzynarodowych, czy podczas staży w zagranicznych ośrodkach naukowych.

Warszawa, dnia 31 stycznia 2024 r.

Przewodniczący KBP PAN

Sekretarz Naukowy KBP PAN

Prof. dr hab. Piotr Głowacki

Dr hab. Monika Kędra

---

[1] instytuty badawcze w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. O instytutach badawczych

² w tym 2 osoby – emeryt instytutu PAN, emeryt szkoły wyższej

[2] Jako ekspertyzy należy traktować wyłącznie opracowania analityczne przedstawiające stan problematyki stanowiącej przedmiot ekspertyzy, proponowane kierunki działań dla rozwiązania problemu, wraz z propozycjami zastosowań oraz wskazaniem adresatów i odbiorców, którzy te wnioski mogą wprowadzić i określeniem konkretnych efektów, jakie te rozwiązania mogą przynieść.